

Feest van de Heilige Familie

Luc. 2, 22-40

Beminde medegelovigen, hier in de kerk en thuis, ik gebruikte straks in de inleiding bewust het woord 'huisgezin' en het woord 'economie'. Economie is in feite een huishouden. Het woord is afgeleid van het Griekse woord 'oikos', wat 'huis' betekent. En als we het over huishoudens hebben in het klein, het huisgezin van de Heilige Familie of in het groot, landbreed of wereldbreed, dan mogen we dat begrip in onze gedachten houden. En dan weten we - we hebben het wellicht vroeger op school geleerd of anders wel meegekregen vanuit allerlei debatten op de televisie - dat een huishouden geordend moet zijn. Je hebt in zo'n huishouding, in zo'n samenleving rechten en plichten.

En die rechten en plichten zijn in ons westerse wereld geordend volgens de principes van Montesquieu, een Frans filosoof en rechtsgeleerde, die bedacht dat we de zaken kunnen ordenen volgens de principes van vrijheid, gelijkheid en broederschap. Die drie wil ik, vanwege die Heilige Familie, met u langs lopen, want afgelopen jaar was er rond een deel van die begrippen veel te doen in onze samenleving, in onze grotere huishouding.

Als het over vrijheid ging, stonden we nogal eens geregeld tegenover elkaar, want de ene vrijheid leek groter dan die van een ander. Hoe kon het zijn dat sommige winkels wel open mochten zijn en de cafés gesloten moesten zijn. Waar was dan de vrijheid om als cafébaas je geld te verdienen? Hoe kon het zijn dat we anderhalve meter afstand moeten houden, een mondkapje moeten dragen, niet met teveel mensen thuis in huis bij elkaar zijn: dat tast toch mijn persoonlijke vrijheid aan? Hoe kon het zijn dat we op een zonnige dag niet zomaar vrij in een bos of op het strand mochten gaan wandelen, omdat we dan wellicht te dicht bij elkaar kwamen? Ook dat tast dan toch mijn persoonlijke vrijheid aan?

En daar ligt misschien meteen het leerpunt: vrijheid is nooit absoluut, vrijheid heeft een bepaalde gebondenheid en die gebondenheid heeft te maken met dat als onze vrijheid zover gaat dat hij de vrijheid van ander belemmert, we op het verkeerde pad zijn. Dus als we vinden dat we alles maar moeten kunnen doen en daardoor anderen ziek worden, zijn we niet goed bezig. Ik kom hier iets verder nog op terug in verband met onze katholieke Kerk.

Dan hebben we het principe van gelijkheid. Ook daar gelden soortgelijke dingen: waarom mogen we niet naar het voetbal en mogen die anderen wel naar de kerk? Waarom zijn nu de cafés dicht en mogen we wel naar het theater? Of uiteindelijk zelfs: waarom mogen we niet meer naar het theater maar nog wel naar de kerk? Hoe zit het met die gelijkheid?

Ook bij gelijkheid geldt dat die nooit absoluut is. De Kerk heeft al eeuwen terug bedacht dat we ook niet moeten spreken van gelijkheid, maar van gelijkwaardigheid. Als we in de lezingen van Paulus zoeken, dan vinden we daar dat Paulus zegt dat wij gelijken zijn in Christus. Man en vrouw, slaaf en vrije,

jong en oud: op die manier zijn allen gelijk. Maar Paulus benoemt wel de verschillen die we gewoon als mensen onder elkaar hebben. En op die manier is ook onze gelijkheid gebonden, gebonden aan wie we van nature zijn en wat er kan. Bij de een lijkt er wat meer te kunnen dan bij de ander en daar dien je met elkaar rekening mee te houden, respect te hebben voor die ander. Jouw gelijkheid is dus niet absoluut en kun je niet afdwingen. Soms kan de een wat meer of moet zelfs wat meer: werken, bijvoorbeeld. In de verpleging zul je er nu wat harder tegenaan moeten, en voor een ander moet die even een stapje terug doen, zoals die kroegbaas in de horeca.

En dan dat derde principe, want daar hebben we het afgelopen jaar eigenlijk helemaal niets over gehoord en misschien is dat ook wel het meest christelijke principe van die drie grote principes: vrijheid, gelijkheid en broederschap.

Als we door de bijbel heen wandelen komen we zeker ook weer de brieven van Paulus geregeld tegen dat wij kinderen van het licht, kinderen van God zijn. Als we kinderen van God zijn, dan zijn we daarmee ook elkaars broeders; niet alleen wij katholieken, hier onder elkaar en zoals u thuis met ons meekijkt, maar alle christenen over de hele wereld. Sterker nog: alle mensen over de hele wereld. Want roept Jezus ons niet op om uit te gaan naar allen over de wereld om zijn goed boodschap, die opnieuw begonnen is, nu met het kerstfeest om die goede boodschap over allen uit te dragen? Roept Christus ons niet keer op keer op om te kijken naar die ander als naaste alsof het je broeder of zuster is?

Ik vind het Duits daar een prachtige term voor hebben: die hebben het over 'Geschwister', waar broeders en zusters in één woord samengevat zijn.

Ik denk dat het zo ook is bedoeld als we het hebben over kinderen van God. Broeders en zusters zijn voor elkaar, wereldwijd, in taken van naastenliefde, in taken van zorg.

Als we vandaag naar de lezingen luisteren, horen we dat het gaat over verdraagzaamheid, zachtmoedigheid, over dienstbaarheid naar elkaar in de eerste lezing, over respect voor elkaar en over eerbied voor God.

Als wij hier op zondag als broeders en zusters in het geloof bij elkaar komen, doen we dat niet omdat het mag van de bisschop, we doen dat niet enkel en alleen omdat we gebruik maken van ons recht om ons te vergaderen vanuit artikel 23 en artikel 6, vrijheid op godsdienst, neen, wij doen dat om God te eren en te loven.

En dat eren en loven doen we juist ook door in ons gebed onze broeders en zusters - ook die waar we af en toe niet goed mee vooruit kunnen en dat gevoel kent u waarschijnlijk allemaal, want in iedere familie loopt het wel een keer tussen broers en zussen even of langduriger niet goed - maar wij komen hier bij elkaar om voor die naaste, die broeders en zusters te bidden. We doen dat in de voorbeden, week op week, we bidden voor de zieken, voor de mensen die aan corona lijden, voor de daklozen, voor de zwervers, de vluchtelingen, en noemt u maar op. Zij allen zijn onze broeders en zusters, zij allen zijn kinderen van God. Dat is één van de belangrijkste redenen waarom we hier bij elkaar zijn, als kinderen van God en op

die manier zijn we een afspiegeling ook van die Heilige Familie die we vandaag vieren.

Neem dat mee in uw boodschap van broederschap bij het uitoefenen van uw gelijkheidsgevoel en uw vrijheidsgevoel. Omdat het altijd gebonden is aan die naaste, aan die broeder of zuster. En laat daar vandaag de Heilige Familie, in uw eigen huishouden een voorbeeld zijn. Voor vandaag en voor de dagen die komen gaan. Amen.

Henry Vermeulen, diaken